

Wilt u dat uw (juridische) proefschrift of dat van iemand die u kent aangekondigd wordt in deze rubriek dan kunt u het proefschrift en een samenvatting sturen naar het redactiebureau; zie colofon.

Oraties

Leemte in de bewijsregeling

De veroordeling in de zaak rond de Arnhemse villamoord is een 'potentieel onveilige veroordeling', aldus de Adviescommissie Afgesloten Strafzaken. Twee verzoeken tot herziening waren echter zonder succes. Hoe komt dat? Volgens *prof. mr. Wilma Dreissen* ligt dat aan een leemte in de bewijsregeling in het Nederlandse strafrecht. In haar oratie, uitgesproken op 29 juni jl., beschrijft de hoogleraar straf- en strafprocesrecht aan de Open Universiteit die leemte en pleit ze voor een aanpassing van die regeling. De bewijsregeling schrijft voor aan welke eisen bewijzen moeten voldoen en waar een rechter rekening mee moet houden bij zijn oordeel. In haar oratie zet Dreissen uiteen wat die eisen zijn en hoe die eisen in een strafprocedure worden gewaarborgd. Vervolgens laat ze aan de hand van de Arnhemse villamoord-zaak zien waar de leemte in de regeling zit. Als er twijfels zijn over een uitspraak, kan herziening worden aangevraagd. Voorwaarde is dan dat er een 'novum' is. Onvolledigheid en onvolkomenheden in de bewijswaardering gelden echter niet als 'novum'. De huidige herzieningsregeling kijkt daar niet naar en gaat ervan uit dat de feitenrechter alle feiten heeft gezien en ze allemaal juist heeft meegewogen in zijn oordeel en de motivering daarvan. Hoe weten we of de strafrechter bij die waardering geen fouten heeft gemaakt? De controle daarop ontbreekt zowel in cassatie als bij de beoordeling van een herzieningsverzoek. Dreissen pleit er dan ook voor dat in de cassatieprocedure ook de volledigheid en de juistheid van de bewijswaardering wordt getoetst door de Hoge Raad. De vrijheid van de feitenrechter op dit punt moet aan banden worden gelegd, opdat 'unsafe convictions' worden voorkomen, aldus Dreissen. •

Promoties

Contractsuitleg

In dit onderzoek van *Anne Hendriks* is een model in kaart gebracht voor de uitleg van een overeenkomst naar Nederlands recht, waarbij afzonderlijk aandacht is besteed aan het

bewijsrecht bij de contractsuitleg (hoofdstuk 2-5). Het onderzoek is gericht op de beantwoording van de vraag aan de hand van welke methode een overeenkomst in een concreet geval dient te worden uitgelegd in het licht van de bestaande regelgeving, rechtspraak en doctrine. Het model maakt inzichtelijk welke uitlegmethode (bijvoorbeeld de geobjectiveerde uitlegmethode) geïndiceerd is op basis van een bepaalde selectie en weging van uitlegfactoren (zoals 'de taalkundige betekenis van de bewoorden' of 'de handelsgebruiken') aan de hand van gezichtspunten (bijvoorbeeld 'de aard van de overeenkomst', 'de hoedanigheid van partijen' en 'de wijze van totstandkoming'). De selectie en weging van uitlegfactoren aan de hand van gezichtspunten zal leiden tot toepassing van een van de geïdentificeerde uitlegmethoden. Door de centrale rol van de omstandigheden van het geval bij de uitleg van een overeenkomst in het Nederlandse recht is een genuanceerd stelsel van uitlegmethoden ontstaan. Het bewijsrecht speelt daarbij een zeer belangrijke rol. Vervolgens is het op basis van het Nederlandse recht uitgewerkte model getoetst aan buitenlandse rechtsstelsels en de transnationale beginselen. Naast het Engelse recht en het Franse recht is ook gekeken naar de *Principles of European Contract Law* (PECL), het *Draft Common Frame of Reference* (DCFR) en de *Unidroit Principles of International Commercial Contracts* (PICC). Uit de vergelijkende hoofdstukken volgt dat de wijze van contractsuitleg, zoals gehanteerd onder het Engelse recht, het Franse recht en de transnationale beginselen, eveneens onder het model te vatten zijn. Ook dan kan aan de hand van het uitgewerkte model de te hanteren uitlegmethode worden vastgesteld. De verschillen

tussen de onderzochte rechtsstelsels en transnationale beginselen lijken minder groot te zijn dan aanvankelijk vaak wordt gedacht. Deze vergelijkende bevindingen worden integraal besproken. Ook wordt dan bezien of het model naar Nederlands recht verder aangescherpt kan worden aan de hand van deze inzichten. Het in kaart gebrachte model biedt in geval een uitlegdispuut de nodige handvatten. Partijen dienen niet alleen aan te tonen dat bepaalde gezichtspunten en uitlegfactoren aanwezig zijn, maar dienen ook inzichtelijk te maken hoe de gezichtspunten in hun onderlinge samenhang bezien bepalend zijn voor de selectie van de uitlegfactoren en het relatief gewicht dat eraan toekomt. Zo zal inzichtelijk worden aan de hand welke uitlegmethode de overeenkomst in het concrete geval dient te worden uitgelegd. Daarnaast zal door een consequente hantering van het vormgegeven model bij de motivering van een uitleggoordeel – ongeacht of dit gegeven wordt in bijvoorbeeld een procedure ten overstaan van een overheidsrechter of een scheidsgerecht – de helderheid, inzichtelijkheid en begrijpelijkheid van het uitleggoordeel naar verwachting toenemen. Dit zal de kwaliteit en legitimiteit van het uitleggoordeel ten goede komen.

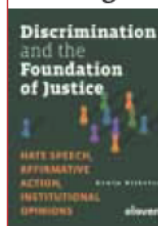
Anne Hendriks

Methoden van contractsuitleg. Een model voor de uitleg van een overeenkomst

Wolters Kluwer 2023, 480 p., € 79,50

ISBN 978 90 1317 296 6

Vreesgericht liberalisme

Het universele en individuele karakter van fundamentele rechten, zoals dat is vastgelegd in internationale verdragen en terugkomt in veel nationale rechtecatalogi, staat

onder druk. En dit is zorgelijk, want deze karakterisering was een reactie op de gruwelen die voorafgingen aan de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens in 1948 en vormt één van de belangrijkste hedendaagse

vangrails tegen het ergste wat de mensheid te bieden heeft. Eén van de aspecten van de genoemde druk is dat niet alle fundamentele rechten gelijkelijk worden verwezenlijkt en dat als zij wel worden geëffectueerd dit lang niet altijd voor iedereen is. Dit geldt specifiek voor het recht op bescherming tegen discriminatie. Het universele en individuele karakter hiervan brengt met zich mee dat de staat niet zelf kan discrimineren en dat zij discriminatie door anderen, bijvoorbeeld private personen of groepen, niet kan tolereren. Wanneer de overheid een vorm van discriminatie als voldoende ernstig beschouwt om te bestrijden, zou zij dus iedereen daartegen moeten beschermen. Anders ontstaat er ruimte voor de terugkeer van door de staat gefaciliteerde privileges voor sommigen en achterstelling voor anderen. Toch zien we in de praktijk regelmatig anti-discriminatiemaatregelen die alleen sommige mensen beschermen, ook in Nederland. Zoals bij de strafbaarstelling van haatzaaien, de quotawetgeving voor meer gendergelijkheid in de top van het bedrijfsleven en wanneer publieke instellingen meningen uiten ter bestrijding van discriminatie. Nadere bestudering van deze drie casussen maakt duidelijk dat de problemen die zij betreffen belangrijk zijn en behoren tot de verantwoordelijkheid van de staat om discriminatie te bestrijden. De huidige selectieve benadering brengt echter dilemma's met zich mee. Ten eerste doen deze groepsgerichte anti-discriminatiemaatregelen af aan de bescherming tegen machtsmisbruik door de staat vanwege de wijze waarop zij botsen met de inrichting van respectievelijk het strafrecht en het privaatrecht, alsmede met het concept van staatsneutraliteit. Daarnaast wordt niet iedereen die met discriminatie te maken heeft beschermt en kan discriminatie op basis van een samenspel van veronderstelde persoonlijke kenmerken, oftewel de kwestie van intersectionaliteit, niet afdoende aangepakt worden. Ook geeft de staat hiermee het signaal af dat niet al het lijden door discriminatie even belangrijk is. Dit draagt het risico in zich dat de staat oude stigma's versterkt en nieuwe creëert. Tot slot kunnen er maatschappelijke spanningen ontstaan omdat degenen die op vergelijkbare wijze lij-

den ook de bescherming tegen bepaalde vormen van discriminatie wensen die voor sommige anderen beschikbaar is. Teneinde het universele en individuele karakter van fundamentele rechten scherp op het netvlies te houden, de dilemma's omtrent groepsgerichte discriminatiebestrijding te ontwaren en een oplossingsrichting te bieden, stelt *Erwin Dijkstra* een vreesgericht liberalisme voor. Dit theoretische kader biedt onder andere zicht op een meer algemene verwezenlijking van het recht op bescherming tegen discriminatie. De strafbaarstelling van haatzaaien kan dan toegespitst worden op de definitie van kwalijke uitingen in plaats van wie er beschermd wordt, de huidige quotawetten kunnen aangevuld worden met meer algemene maatregelen ter bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt en een passend juridisch kader kan overheidsmeningen ter bestrijding van discriminatie tot een algemener en effectiever middel maken dat consequenter kan worden ingezet.

Erwin Dijkstra
Discrimination and the foundation of justice: hate speech, affirmative action, institutional opinions

Eleven Publishing 2023, xviii + 390 p., € 98
ISBN 978 94 6236 891 0

Scriptie

Code is recht

Of en hoe cryptovaluta in het stelsel van ons goederen- en beslagrecht zijn in te passen, is niet geheel duidelijk. Cryptovaluta worden gekenmerkt door het feit dat zij niet aan het grondgebied van specifieke landen zijn gebonden en dat landsgrenzen niet relevant zijn voor de feitelijke overdraagbaarheid daarvan. Om te bepalen welk recht van toepassing is op cryptovalutatransacties volgt eerst een conflictenrechtelijke analyse. Als na een conflictenrechtelijke analyse Nederlands recht van toepassing wordt verklaard, kan worden beoordeeld hoe cryptovaluta naar Nederlands materieel recht (moeten) kwalificeren. Aan de hand van de

kwalificatie wordt beoordeeld wat dit betekent voor de vatbaarheid voor – en de wijze van – overdracht, beslag en verpanding. Inpassing in ons wettelijk stelsel brengt een aantal praktische bezwaren met zich mee. In haar scriptie stelt *Sietske Prosman* een aantal oplossingen voor om de praktische bezwaren te verhelpen. Daarnaast stelt zij voor om ons wettelijk systeem een plek te geven in de *blockchain*. *Blockchain* is voor ons vooral interessant in combinatie met de 'smart contracts'. Door middel van *smart contracts* kunnen we overdracht van, beslag op en verpanding van cryptovaluta faciliteren binnen de *blockchain*. •

Sietske Prosman
Code is law, under the lex cryptographica

Masterscriptie 'Ondernemingsrecht aan de Zuidas', Vrije Universiteit Amsterdam

Begeleider: Floris Bakels en Lodewijk Smeehuijzen

Beoordeling: 9

De gehele scriptie is te lezen op ons blog: njb.nl/blogs

Overig

Gregory Townsend krijgt een promotiebeurs voor leraren van de NWO om getuigenbescherming bij internationale rechtbanken te onderzoeken. Met de financiering krijgen leraren de kans zich verder te ontwikkelen en de aansluiting tussen universiteiten en scholen te versterken. Hij krijgt de financiering voor zijn voorstel *Witness protection: defining best practices in international criminal cases and assessing the needs of domestic witness protection units in International Criminal Court (ICC) situation countries to enhance capacity and complementarity*. Dit onderzoek gaat na wat de beste praktijken zijn van getuigenbeschermingseenheden van internationale rechtbanken. Het beoordeelt wat binnenlandse eenheden voor getuigenbescherming nodig hebben, zowel in ontwikkelingslanden als in landen met zaken voor het Internationaal Strafhof, om deze beter in staat te stellen getuigen in hun respectieve landen te beschermen. Townsend geeft sinds 2018 les aan de Haagse Hogeschool in twee modules die hij zelf heeft helpen ontwikkelen: International criminal justice en International criminal practice. •